

I SOSIALINUM nr. 27 er bræv, ið kallast »Sundurbýting av havinum«, Klaksvíkingur stendur sum undirskrift, hon er mest ætlað til mín, og eg skal viðganga, at tá eg skriv-aði bræv mitt um troling á landleiðini, var eg í heldur heitari lagi.

Eg kundi rimuligt latið »Yvirlýsing« tykkara farið, tí hon var soleiðis orðað, at eg má siga sum Skarphedin á sinni, eg græt ikki, men tað sveið í eyguni.

Nei, eg hugsi ikki, »Yvirlýsing« tykkara er so illa meint, sum hon kann takast til, hon er skrivað í bráðskundi við ongum eftirtanka, sum eisini visir seg eftir hesum brevi tygara at doma. »Eg eri annars ímóti troling á landleiðini, men okkum er sagt, at sunnan fyrri eru allir menn fyrri troling, tí skuldi tað verið nátturligt, at teir so trola á teirra egnu leiðum.

Hvørjar tíðindakeldur Norðoya Javnaðarfelag hevur veit eg ikki, og hevur heldur ongana áhuga fyrri meg, tí tað eru ikki av teimum bestu, sum tygum sjálvur viðganga í endanum av brævinum.

Tygum siga frá eini útróðrafærð:

»Tað eru nú mong ár síðan, at tann sum hetta skrivar, var sunnan fyrri við línu og fekk kýkarnar skotnar á hol; menninir, sum hetta gjørdur, søgdu bert, at hetta var snorisleið hjá teimum; hvaðani hesir menn vóru, skal eg lata liggja.

Um nú hendan frásøgn tygara er sonn ella bygd upp á sama grundarlag, sum »Yvirlýsingin«, veit eg ikki, tað er so lætt at skriva bæði líkt og ólíkt, og einki navn seta undir.

Eg kann minnst, at fyrri 35 til 40 árum síðani kom tað fyrri, helst um heystarnar, at Nólsoyingar lógu til miðis og fingur fisk, og so kom onkur deksbátur og setti línu millum bátarnar, tá so línan kom á botn, fekt einki livandi aftur. Nólsoyingar vóru ofta harmir og illir; men einki veit eg um, at kýkur hevur verið skotin, men fyrri tað kann tað hava hent seg, bilmennir vóru fyrr og eru tað tíverri enn.

Tað vóru altíð teir somu bátarnir, ið settu línun á snorisbátarnar, tí eftir sjólógin var tað ólógligt; kanska tygum vóru ein av teimum.

Nei, lat nú hetta fara, hetta er tann farna tíðin, og tenir tygum ikki til fyrirminnar at grava fram aftur. Latum okkum heldur standa saman og verja tað rikidóm vit eiga innanfyri sjómákið, at tað ikki verður oyðilagt, men nýtt á rættan hátt.

Nólsoy, tann 10. apríl.

Juul Jacobsen.

Soleiðis verða fiskimenn og áhugamál teirra viðgjørd

Undir yvirlýsningini »Soleiðis verða vit fiskimenn og áhugamál okkara viðgjørd av embætismanni í Havna«, skrivar Langfarafiskimaður í SOSIALINUM 12.4.71 drúgva grein, ið stendur á forsiðuni.

Hon er eitt aftursvar uppá eitt lesarabrev hjá mær: »Bert 100.000 tons«, har eg visti á, at landgrunnurin, um rætt verður atborði, kundi verið stóðir undir okkara vinnulivi. Tað er bar fram færdi og tøl fyrri, og eisini, hvar eg havi tey frá. Eisini mælti eg til, at málið verður kannað.

Við mínum besta vilja, dugi eg ikki at siggja nakadringt í hesum. Tygum aftur vísa heldur ikki tað eg færi fram, men tosa um meg persónliga og leggja eftir Háskúlanum. Hvat hevur tað við málið at gera?

Persónliga halda tygum, at tað er betur at vera langfarafiskimaður enn útróðramaður, men sum tygum víta, veksur talið av útróðramonnum, og nógvir útróðrabátar koma til landið.

So nevna tygum, at eg í 14. sept. í október havi sagt, at fiskaprisurin ikki fór at falla. Tað er bar fram var eitt sitat, annars haldi eg ikki, tá tygum hugsa um árstíðina, at fiskaprisurin er fallin so nóg.

At enda siga tygum, at vit veidda 70.000 tons á bretska landgrunninum. Eg færi at spyrja tygum, hvar tygum hava hetta tal frá. Er tað sildin í Norðsjónum tygum hugsa um, sum nú tíverri fyrri okkum er bannað ein part av árinum? Men Bretland eigur ikki allan Norðsjógvin. Tað er færdi fram, vóni eg framvegis verður kannað. Tygum hava ikki móttrogað, tað eg havi skrivað.

Tað gleið meg, at tygum halda nóg av Símun og Rasmussi. Teir bóru sína hugan fram alment og stríddust fyrri henni; men lætt var tað ikki, og tá menn ikki sakliga kundu fáa teir at tala, ja so var lagt eftir Háskúlanum. Nógv vóru lesarabrevini, skriva av dulnevndum, ið lögdu skúlan undir bæði eitt og annað, og hótti tá sum nú at taka stundingin frá skúlanum. Tað eina árið var hann eisini tikin, men tá stóð tað føroyska fólkið aftanfyrri skúlan, og tí er hann til tann dag í dag. Um mitt arbeiði á Háskúlanum siga tygum: »Er henda mentunarborg vorðin ein forðum miltisinstaltur, sum ið staðin fyrri at vegleiða, verður nýtt til at viljeiða?« og eina aðrastaðni »... og háskúlin er vorðin ein villingamiðstöð».

Eg skilji tilfíka skrivning ikki betur enn, at tygum ómánsliga bara royna at fáa meg

at tala fyrri einhvønn pris. Hvat kenna tygum til mitt dagliga arbeiði á Háskúlanum?

Eg færi at biðja tygum um at avsanna hetta, ið eg her havi siterað.

Hetta er grov skuldseting bæði móti skúlanum og mær og liggur púra greitt á markinum til tað, ið pressulógin loyvir.

P.S. Havi tygum varnast, at tygum mótsiga tygum sjálvum í sjálvary greinini, fleiri ferð, og harvið avdúka tygum sjálvan (ið hvussu so er skriva tygum undir dupluttum dulnevni). Her er bara eitt dømi. »Men tá eg so fór at vísa hinum skipsmonnum greinina fekk eg vissu fyrri, at hesin Steinbjørn B. Jacobsen var føroyingur, og seinri í greinini »... hann — Steinbjørn B. Jacobsen — skrivar í 14. sept. í október í 1971...«

Steinbjørn B. Jacobsen.

* * *

Til fíggarnevndina

Viðv. lótingsmáli nr. 84/1971: broyting í tollógini ...

Tá landsstýrið hevur lagt fram uppskot til broytingar í lóg um innflutningsgjöld á persónsvognum, skulu vit sum brúkarafelag loyva okkum at gera hesar viðmerkingar:

1. Við tí strukturi samfelag

okkara hevur í dag, er persónbilar ikki luxus, tí skulu fólk sokja sær vinnu í aðrari bygd, so er hetta bert gjørligt, um bilur er í húsinum. Tað kann illa hugast, at slik fólk kunnu nýta rutubilar ella bussar, tí og óðrum umstøðum.

2. Tað kann ikki vera beint, hesir eru í síni koyring bundnir av ferðaskipinum at bilur sum kostar aðrari bygd minni enn kr. 5.350,- (teir eru heilt fáir) skal gjalda meir í toll (í prosentum) enn bilur sum kostar upp til kr. 9.999,-. Tað kann heldur ikki vera uppgávan hjá tinginum, at lóggeva um hvørjar stóðir av bilum er best hóskandi, tí á sama hátt sum ein stórur maður ella kona má hava stór klæðir, so má ein stórur maður (ella kona) hava ein stóran bil. Tað má ikki bliva so, at tað er straffbart, at ikki øll eru líka.

Tað er annars púra ókent, at innflutningsgjald á serstøkum brúkslutum, verður roknað progressivt á sama hátt sum landsskattur. Tað verður í hesum sambandi hugt heilt burtur frá tí sum eitur ferðslutryggleiki. Bilur sum eru stórir og dýrir, eru eisini vel sterkari bygdir og eru tí eisini tryggari, um óhapp berst á. Tað er eisini velkent, at bilur við litlum motori (teir eru biligir) eru vandamiklari, har nógv ferðsla er.

3. Innflutningsgjaldi á persónbílum er nú 100% + 13%, og er tað okkum kunnugt onga aðrastaðni í

Norðureuropa so høgt, Dan mark kanska undantikið, tá talan er um heilt stórar bilar. Smáir bilar kosta sum nú er, minni í Danmark enn í Føroyum, so tað, sum uppskotið miðar ímóti, er at allir persónbilar skulu bliva enn dýrari í Føroyum.

4. Broytingin í tollógini av hýrúvognum, vil gera hýrúvognirina nógv minni løndandi, enn hon er framanundan. Hýrúvognurin vil í fyrsta lagi kosta einar 2500 kr. til 4000 kr. meira at keypa. Meir eginpeningur krevst, og rentan av lánum til bilar, er jú ca. 21% p. a. Tryggingin av tí hægri prísinum vil eisini gera mun á rakstrinum, so ilt er at siggja, hvussu landskassin kann fáa meiri pening í skatti frá hesari vinnu, so sum tað stendur í viðmerkingunum til uppskotið. Tað er væl sjaldan, at veksandi stovningarútreiðslur og veksandi rakstrarútreiðslur geva meiri nettoavlop, so úrslitið verður helst, at koyring við hýrúvognum heldur uppat, sum fri vinna, og tað almenna má so taka sær av flutninginum.

5. Sum heild eru broytingarnar ikki nóg væl grundarðar, og er tí helst beint, at tær verða tiknar burtur úr uppskotinum hesa ferð og umhugsaðar av nýggjum, tí tær raka ógvuliga meini, sjálvt um tær raka lutfallsliga fá.

Tórshavn, 6. apríl 1972.

Føroya Automobilklubur.

* * *

Skúla-nevndarmál um ølsølu

14. september og útvarp Føroya (bæði í føroyskari og danskar sending) hava fram-borið eitt lokalt skúlanevndarmál á ein hátt, sum kann vera viljeiðandi fyrri tey, ið ikki framanundan hava kunnleika um tað, og haldi eg tað tí vera neyðugt at geva eina frágreiðing hesum máli viðvíkjandi:

Á fundi skúlanevndarinnar hin 6. mars í ár setti eg fram til viðgerðar spurningin, um tað kundi vera hildið sømligt og sambært lógina loyvt tveimum lærarum Tvoroyrar skúla at vera atvikaft stjórnarformaður og stjórnarlímur í Tvoroyrar klubba, nú ið sterkt øl verður selt har, — ikki, sum 14. máiber seg, lánt ella bytt sínámillum úr eini »pulju« — nei, selt við 60 pst. vinningi bæði í smærri og stórru nógðum. Eg var eisini kunnigur við, at skúlanevndingur høvdu fingið øl til keyps í klubbum, og var tað hovudsøkin til, at eg reisti málið í nevndini, aftan á at eg fyrst, men til ónyttis, hevði talað við avvarðandi lærarum at taka seg burtur úr leiðsluni av eini slikari ólógligari solumiðstöð. Um klubb-

in hevði verið klubbi, sum hann var fyrr, hevði eingin orsök verið at tala at. Ein onnur atvold til, at eg tá legði hetta mál fyrri fund, var tann, at ein lótingsmaður setti fram fyrspurning í tinginum, um slikar ølsølu eru lógligar, og ein landsstýrismaður svaraði aftur, at tað vóru tær ikki.

Á hesum grundarlagi samtykti skúlanevndin — ikki 3 av 5 limum, sum 14. sept. skrivar — nei, allir 5 nevndarlímur einmælt (tá eftir mínum tykki á linasta hátt) at senda avvarðandi lærarum eina áheitan, sum varð skrivað teimum soljóðandi:

»Skúlanevndin loyvir sær við hesum sambært samtykt á fundi hin 6. í hesum mánað og visandi á lóg nr. 210 frá 18. mai 1960 um tænastuviðurskipti læraranna við fólkskúlan í Føroyum — § 2, 2. pkt. — orðað soleiðis:

»... Hann skal sine forhold i og uden for tjenesten vise sig værdig til den agtelse og tillid, som hans stilling kræver.«

og § 31, 1 stk. — soljóðandi:

»En lærer kan have beskæftigelse uden for folkeskolen, for så vidt og i det omfang det er foreneligt med den samvittighedsfulde udførelse af hans pligter som lærer og med den for stillingen nødvendige agtelse og tillid.«

at heita á tygum um á fyrst komandi eykaðfund i Tvoroyrar klubba at leggja frá tygum starv tygara sum stjórnarlímur klubbans.

Biðið verður um svar tygara hesum viðvíkjandi sum skjótast. Nevndin samtykti annars at uttala, at tað verður hildið ósømligt og stríðandi ímóti nevndu lógargreinum, at lærarar eins og aðrir tænastumenn, hvørs viðurskipti i og utan fyrri tænastu teirra eru ásett við lóg, seta seg sum fyrirstøðumenn fyrri samtökum, sum keypa og selja sterkt øl í einum samfelag, har keyp og søla av tilikum øli eins og óðrum rusdrekkja eru forboðin við lóg.

Sum nevnt er talan um eina áheitan, sum nevndin hevur óloyvt sær at seta fram, og ikki eitt krav, sum 14. nevni, so tað er torført at fata orsökina til, at avvarðandi tveir lærarar hava blási hetta mál upp til eitt frælsismál, sum lærararó Tvoroyrar skúla skal hava samtykt at framseta viðmerkingar sjnar um. — Slikar viðmerkingar eru tí ikki framsettar.

Um rusdrekkja lógin verður broytt, til tess at søla av øli og rusdrekkja verður loyvd í Føroyum, ella um keyps- og solubannið verður standandi við, so skuldi tað verið mögult hjá lærarum sum lønum barna- og ungdomsupplárum at funnið sær okkurt frægari fríðaritriv enn at selja øl, og frá sjónarmiði hins almenna kann slíkt frælst fyrtaksemi neyvan fremja ta virðing og tað álit, sum læraralógin fyrsetur.

Tvoroyri, tann 11. apríl 1972
Mervyn Dimon,
skúlanevndarformaður.